

Wij & de vogels

Slikken en schorren

Slikken en schorren ontwikkelen zich in de gebieden van het GOG KBR die de dagelijkse **getijdenwerking** ondergaan. Doordat tweemaal daags water in en uit het gebied stroomt, ontstaat een stelsel van kreken en geulen.

Schorren zijn de gronden die boven het gemiddelde hoogwaterpeil liggen. Ze overstromen slechts af en toe, waardoor een waaier aan planten er kunnen aarden. **Slikken** daarentegen vallen alleen droog bij eb. Enkel echte slikplanten zijn daar tegen bestand.

Samen vormen de slikken en schorren een rijk geschakeerd landschap, een broed- en voedselgebied voor watervogels én een paaiplaats voor verschillende vissoorten.

Het sleutelwoord bij de aanleg van het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde (GOG KBR) is **veiligheid**. Door ruimte te geven aan de rivier, worden de inwoners van het Zeescheldebekken beter beschermd tegen overstromingen.

Dat wil niet zeggen dat de natuurgebieden in de polders verloren zullen gaan. Integendeel, door een optimale inrichting wil men de bestaande **natuurwaarden** op termijn zelfs versterken.

Sinds de jaren '80 onderzochten tal van studies de verschillende aspecten en mogelijkheden van het project GOG KBR. De resultaten daarvan maken de opmaak van het integraal plan mogelijk.

Dit plan past de puzzelstukjes van alle gevoerde studies in elkaar, zodat een zo optimaal mogelijke invulling van het gebied kan worden bepaald.

Elzenbroekbossen

Ongestoorde **Elzenbroekbossen** zijn zeldzaam in deze streken. Ze zijn karakteristiek voor veenbodems en vormen biologisch de meest waardevolle natuurtypes in de polders.

De hele winter lang staan de bomen met de voeten in het water. Tijdens de zomer droogt de grond slechts oppervlakkig uit. In tegenstelling tot andere boomsoorten, houdt de zwarte els wel van zo'n vochtig sfeertje.

De bomen worden maximum 20 meter hoog. Her en der kan struikgewas voorkomen en het bosoppervlak biedt ruimte voor een verscheidenheid aan moerasplanten, zoals de dotterbloem. Enkel in drogere delen kan meer typische bosbegroeiing overleven.

Men vertrekt bij deze invulling echter niet met een blanke lei. Van hogerhand formuleerde men **bijkomende opdrachten**, waaraan zeker moet worden voldaan.

Die **krijtlijnen** omvatten:

- o 300 ha slikken en schorren (de resolutie van 20/02/2002 betreffende de toepassing van de vogel- en habitatrichtlijn ter compensatie van grote infrastructuurwerken in de Westerschelde en Zeeschelde)
- o 150 ha weidevogelgebied (het decreet van 14 december 2001 voor enkele bouwvergunningen waarvoor dwingende redenen van groot algemeen belang gelden ('Nooddecreet'))
- o 40 ha dubbele boscompensatie ter vervanging van de 20 ha bos die verdwijnt door de aanleg van de ringdijk (Bosdecreet)

Deze folder toont u die toekomst.

Colofon

Verantwoordelijke uitgever: ir. Leo Meyvis, Afdeling Zeeschelde, Copernicuslaan 1, bus 13, 2018 Antwerpen

**Redactie en lay-out
Eco Consult**

Afdeling Zeeschelde
Copernicuslaan 1 bus 3
2018 Antwerpen
Telefoon: 03 - 224 67 11
Fax: 03 - 224 67 05

telefoon infokeet: 03 - 899 05 62
fax infokeet: 03 - 899 05 58

website FRaME: www.frameproject.org
website: www.sigmaplan.be
website: www.gogkbr.be

Het project te Kruibeke wordt mede gefinancierd door middel van het ERDF van de Europese Unie via het Interreg IIIb North Sea Programme. Informatie omtrent dit programma kan bekomen worden via het Programma Secretariaat in Viborg, Denemarken (telefoon: +45 87 27 1999 of internet: www.interregnorthsea.org).

Weidevogelgebied

Om de weidevogels naar het gebied te lokken, zijn verschillende factoren van belang. In het vroege voorjaar is vooral een **voldoende hoge waterstand** onontbeerlijk. De verschillende krek en plassen scheppen in combinatie met ruigere oevers en slootranden gunstige broedomstandigheden voor de vogels.

Door een verschillend **graas- en maaibeheer** op de natte graslanden toe te passen, ontstaat een mozaïek aan korte en lange vegetatietypes. Zo vindt elke vogelsoort zijn gading in het landschap.

Voor een succesvolle broedperiode zijn voldoende **rust en voedsel** vanzelfsprekend basisvoorwaarden.

Verder kunnen ongestoorde hoogwatervluchtplaatsen de aantrekkelijkheid van het gebied verhogen.

Grutto

Grutto's teren best op vochtige hooilanden en sterk begraasde weilanden. Ze leven van wormen en andere **bodemdiertjes**. Vanaf **eind februari** keren de eerste vogels terug van de Westafrikaanse en Zuid Europese moerassen en rijstvelden om een geschikte broedplaats uit te zoeken.

Een grutto broedt (**april- begin juni**) het liefst in vrij kort gras. Tijdens de eerste broedweken kan je hem probleemloos opmerken, daarna maakt het opgeschoten gras hem echter onzichtbaar. De eitjes komen na bijna vier weken uit. De jongen zwermen al in de eerste dagen uit om op alle naburige percelen zelfstandig op zoek te gaan naar insecten in kruidige vegetaties.

Voor een optimale bescherming wordt er liefst **niet gemaaid tot 15 juni**. Grutto kuikens drukken zich bij gevaar, in plaats van te vluchten. Als er wordt gemaaid, sterven ze bijgevolg allemaal. In het begin van de zomer trekken de diertjes weer naar het Zuiden.

Kievit

Kieviten eten enkel **bodemdieren**. Ze gaan elders overwinteren als die niet meer voorhanden zijn. In dat geval keren ze reeds in februari naar ons lage landje terug om aan hun paarspel te beginnen.

De mannetjes zijn ware **stuntvliegers**, die steile duikvluchten en acrobatische buitelingen door het luchtruim maken. Vooral in de paartijd trachten ze elkaar de loef af te steken. De meest behendige piloten veroveren soms meerdere vrouwtjes, én de rechten op de meest voedselrijke territoria.

De vrouwtjes houden van **open weilanden**. Door de bemesting wordt het gras echter hoger dan zij verkiezen. Het vinden van een geschikte broedplaats stelt dan problemen. Kieviten bouwen hun nesten namelijk in een kuiltje, dat met gras en strootjes wordt bedekt. Als de planten er omheen te hoog zijn, kunnen de broedende vrouwtjes (**eind maart - half juni**) bedreigingen niet snel genoeg opmerken. Zij zijn kortom gebaat bij enig **maaibeheer**.

Gele Kwikstaart

De gele kwikstaart voelt zich thuis in **laaggelegen, vochtige gebieden**. Eind maart keert hij terug uit Afrika op zoek naar zachte temperaturen en een geschikte broedplaats.

Gedurende de broedperiode (**half maart- to half juli**) houdt de gele kwik zich erg gedeisd. Het (slordig uitzierende) nest wordt steeds gebouwd in de nabijheid van water. De broedtijd duurt 11 tot 14 dagen. Zodra de eitjes uitkomen, komt er een einde aan de rust. Beide ouders vliegen beurtelings af en aan met voedsel. Ze maken daarbij veel lawaai om andere vogels af te schrikken.

Reeds begin mei wagen jonge gele kwikken zich ver uit de omgeving van het nest, bijvoorbeeld door de beek in hun biotoop te volgen. De nabijheid van **brede slikranden** is overigens noodzakelijk voor hun **voedselvoorziening**. Als de jongen definitief uitzwermen, begint het ouderpaar vaak aan een tweede nest.

Scholekster

De scholekster broedt het liefst op nagenoeg **kale of met kort gras begroeide open vlakten**. De nabijheid van schorren is een pluspunt, aangezien hij daar makkelijk voedsel vindt. De luidruchtige vogel houdt van allerlei soorten **schelpdieren en wormen**. Tijdens de broedperiode (**eind april- juni**) gedraagt hij zich vrij agressief tegenover andere vogels.

Rond **mei** leggen scholeksters **vier eieren**, met een dag tussen elk ei. Vervolgens komen, vier weken later, de kuikens ook één voor één uit. Zodra er drie kuikens uitgekomen zijn, wordt het laatste ei niet meer uitgebroed.

Vanaf oktober wijden de ouders zich volledig aan de versterking van hun eigen vetvoorraad om de winter aan zee en kusten door te komen.

Tureluur

Tureluurs eten vooral **insekten en levende waterdiertjes** uit slijkige sloten. Het GOG KBR schept nieuwe kansen voor deze vogelsoort door zowel weidevogelgebied (broedplaatsen) als slikken en schorren (foerageergebied) te voorzien.

Een tureluur broedt (**april- begin juni**) het liefst in een hoge graspol, waarvan ze het gras over het nest heenbuigen. Zelfs voor de geoefende zoeker blijven de eitjes zo nagenoeg onvindbaar. Het aanbrengen van nestbeschermers is voor deze soort bijgevolg problematisch. Door de steeds vroegere maaidatum en de hoge veebezetting, gaat nochtans veel jong leven verloren.

Zonder aanvullende beschermingsmaatregelen, zoals het maaibeheer dat bij de grutto werd voorgesteld, is de tureluur in zijn voortbestaan bedreigd.

